

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

**Извештај за работата на Секторот за
безбедност и воздухопловни
стандарди
за 2009 година**

Скопје
1 март, 2010 година

ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ДОКУМЕНТОТ

Извештај за работата на Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди за период 01.01 - 31.12. 2009 година			
		Врска:	
Идентификатор на документот		Важност за:	01.01 - 31.12.2009
SAF REPORT 2009 МК		Датум на издавање:	01/03/2010
Лице за контакт – д-р Дејан Мојсоски		Тел. 3 114 046	Раководител на Сектор
Статус		Намена	
Работен драфт	☐	Општа и јавна	☐
Драфт	☒	АЦВ интерна	☒
Предлог за издавање	☐	Ограничена	☐
Финално издание	☐		
Документот доставен преку:	Архива на Агенцијата за цивилно воздухопловство		
Изработил:	Сектор за безбедност и воздухопловни стандарди, д-р Дејан Мојсоски		

ЛИСТА НА ИНТЕГРИРАНИ ДОКУМЕНТИ

1. Извештај за работата на одделенијата во Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди доставени до д-р Дејан Мојсоски, Раководител на Сектор за БВС

Содржина

I. СЕКТОР ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ВОЗДУХОПЛОВНИ СТАНДАРДИ	
СТРАТЕШКИ ЕЛЕМЕНТИ	3
Визија	3
Мисија	3
Стратешки цели и задачи	3
ПРЕГЛЕД НА 2009 ГОДИНА	5
Резиме на Раководителот на Сектор за безбедност и воздухопловни стандарди	5
КОМПЕТЕНТНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА	7
Надлежност	7
1. ГЛАВНИ АКТИВНОСТИ	10
1.1 Европската агенција за воздухопловна безбедност-EASA	10
1.1.2 Проценка на безбедноста на странски воздухоплови SAFA	11
1.2 Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ICAO)	11
1.2.1 Национална програма за воздухопловна безбедност на Република Македонија	11
1.2.2. ИКАО Универзална програма за надзор на безбедноста	12
1.2.3 Прирачник за инспекторскиот персонал од областа на летачко оперирање	13
1.2.4 Тренинг програма за персоналот вклучен во воздухопловната безбедност	13
1.2.5 Прирачник за надзор на безбедноста во воздухопловна навигација и упатство за сертификација на давателите на услуги	14
2. АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА ИСПИТИ И ЛИЦЕНЦИРАЊЕ	14
3. АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА ПЛОВИДБЕНОСТ И РЕГИСТАР	21
4. АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА ОПЕРАТИВА И АЕРОДОРМИ	26
5. АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА ПОТРАГА И СПАСУВАЊЕ	31
6. АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА РЕГУЛАТИВА	32
7. СЕРТИФИКАЦИЈА НА ДАВАТЕЛОТ НА УСЛУГИ НА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА	35
ДОДАТОК 1- List of personnel subject to issuance of licences by the CAA of the RM	37
ДОДАТОК 2 - APPROVAL CERTIFICATE	39
ДОДАТОК 3 – Донесени подзаконски акти во 2009 година	42
ДОДАТОК А - Abbreviations	44

I. СЕКТОР ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ВОЗДУХОПЛОВНИ СТАНДАРДИ

СТРАТЕШКИ ЕЛЕМЕНТИ

Визија

Безбеден и ефикасен воздушен транспорт целосно интегриран во транспортната мрежа на Европа кој ќе придонесе за одржливиот развој на Република Македонија.

Мисија

Регулирање на активностите на воздушниот транспорт со цел да се обезбеди безбедно, сигурно, редовно, ефикасно, економски и еколошки одржливо национално цивилно воздухопловство, кое ќе биде во согласност со меѓународните стандарди и хармонизирано и интегрирано со Европската унија, во интерес на сите учесници а особено кон заштита на патникот.

Стратешки цели и задачи

Воздухопловството е систем кој е меѓусебно зависен од сите учесници како на меѓународно така и на национално ниво и сите тие имаат меѓународна одговорност за него. Од Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди во Агенцијата за цивилно воздухопловство се очекува да:

- ги постави највисоките безбедносни стандарди во воздушниот транспорт на Република Македонија и да го подигне нивото на безбедност;
- ги постави највисоките сигурносни стандардни за да се намали ризикот и ја осигура мобилноста на граѓаните;
- постигне регулаторна ефикасност и ефективност преку постојан надзор над воздушниот транспорт и следење и преземање на меѓународните стандарди и најдобри практики;
- ги оствари целите преку развој на човечките ресурси односно почетно и постојано школување и тренирање на своите вработени;
- воведи и исполни на стандардите за квалитет и негова одржливост
- ја подобри регионалната соработка и промовира лидерство во регионот;
- активно да учествува и соработува со меѓународните воздухопловни организации ICAO, ECAC, EUROCONTROL, JAA и

- EASA и да ја зголеми репутацијата на Република Македонија на меѓународна сцена;
- учествува во хармонизација на националната воздухопловна легислатива со воздухопловното право на ЕУ и соработува со Европската агенција за безбедност во воздухопловството и Европската комисија;
 - придонесе за одржливиот економски и општествен развој на Република Македонија;
 - придонесе кон изнаоѓање решенија за намалување на влијанието на воздухопловството врз животната средина.

Преглед на 2009 година

Резиме на Раководителот на Сектор за безбедност и воздухопловни стандарди

Д-р Дејан Мојсоски

Овој документ, годишниот извештај на Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди за 2009 година има за цел да ја презентира целата активност и материјата поврзана со безбедноста во воздухопловството на Република Македонија, перформансите, задачите и предизвиците во иднина.

Годината која измина беше една од најзначајната и најдинамична година во поновата историја на воздухопловството во Република Македонија. Главните приоритети беа насочени кон прилагодување и имплементација на европската регулатива за воздухопловна безбедност, институционалните и организациски реформи како дел од исполнување на обврските од Договорот за формирање на европска заедничка воздухопловна област но и обврските од членствата во ИКАО, ЕУРОКОНТРОЛ, ЕКАК и ЈАА. Во поглед на односите со Европската унија, значаен исчекот беше направен со потпишување на работниот аранжман со Европската агенција за воздухопловна безбедност-ЕАСА која ја продлабочи соработката со оваа Агенција која ќе биде најзначаен играч на полето на безбедноста во Европа. Главен предизвик со кој се соочи Секторот за безбедност беше прилагодувањето на институционалните и легислативни промени наспроти задоволувањето на оперативните потреби наметнати од промените.

Во јули 2009, со институционалната реформа на Агенцијата за цивилно воздухопловство дојде до формирање на М-НАВ АД Скопје како давателот на услуги во воздухопловна навигација со што се заврши раздвојување на оперативните и регулаторни функции. Секторот за безбедност работеше на подготовка за сертификација на давателот на услуги врз основа на Европската регулатива и упатствата на ЕУРОКОНТРОЛ која треба да заврши на 10 март 2010 година.

На 10 октомври 2009 године беше одобрена Националната програма за воздухопловна безбедност на Република Македонија како интегриран сет од регулативи, мерки и активности за управување со безбедноста. Националната програма е изготвена со цел да го утврди и подобри прифатливото ниво на безбедноста во воздухопловството. Програмата која има поширок обем ја постави политиката за безбедност и нејзините цели, процес на проценка на ризикот во воздухопловството како и негово намалување, начинот на осигурување на воздухопловната безбедност, промоција на безбедноста и безбедносна култура. Програмата е прв чекор каде покрај сообразност со регулативата се воведува приод заснован на мерење на перформансите на воздушните оператори, аеродромите и давателите на услуги во воздухопловната навигација.

Како резултат на барањата на ИКАО Анекс 14, Секторот за безбедност работеше на сертификација и им издаде сертификати за исполнување на условите на аеродромите Александар Велики во Скопје и св. Апостол Павле во Охрид.

Во 2009 година, Секторот за безбедност беше под надзор на две значајни светски инспекции ICAO AVSEC и ICAO USOAP. Препораките на ИКАО како и искуствата добиени од посетата во рамките на Универзалната програма за надзор на безбедноста USOAP и Универзалната програма за обезбедување од незаконско постапување AVSEC имаат значајна вредност во градење на идниот систем на Секторот за безбедност и подигање на неговите севкупни перформанси.

Можното влијание на светската економска криза која го зафати воздухопловството имаше значајно место и удел во вкупните преформанси на системот на воздушниот транспорт во Република Македонија. Во областа на воздушниот транспорт и летачкото оперирање дојде до запирање на операциите на единствениот редовен авиопревозник како резултат на губење на флотата. Исто така, како резултат на глобалното опаѓање на воздушниот превоз на товар, единствениот операторот за превоз на кargo неколку месеци ги запресе своите операции. Од друга страна, единствениот нередовен превозник ја промени флотата, ја обнови дозволата за оперирање и уверението за исполнување на безбедносните услови и го зголеми бројот на операции.

Персоналот кој работи во областа на безбедноста остана најголема вредност во Секторот за безбедност. Ефикасната подготовка за новата компетентност во рамките на дадената буџетска рамка е најголем предизвик со кој ќе се соочува Секторот во наредниот период. Наспроти привлекувањето на персонал, клучната цел беше задржување на постоечкиот како и градење на неговата компетентност и експертиза. Значаен придонес во областа на обуката и поддршката на воздухопловниот персонал беше учеството во проектот CARDS, соработката со Институтот за воздухопловна навигација на ЕУРОКОНТРОЛ и соработката со Тренинг организацијата на JAA во рамките на ECAC. Тренинг програмата одобрена во октомври 2009 година ги интегрира сите активности и мерки за градење на човечките капацитети на персоналот вклучен во надзор на воздухопловната безбедност.

Во рамките на секојдневните активности, Секторот за безбедност работеше на подобрување на својата ефикасност преку воведување на нови процедури, упатства и советодавни материјали со насоки за сегашните и идни оператори.

КОМПЕТЕНТНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА

НАДЛЕЖНОСТ

Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди врши функција на регулатор и инспекторат, што се состои од следниве надлежности:

- вршење инспекциски надзор во областа на безбедноста на цивилната воздушна пловидба;
- испитување на загрозувањето на безбедноста на воздухоплови;
- определени работи поврзани со трагањето и спасувањето на воздухопловите;
- надзор над услугите од областа на цивилната воздушна пловидба и давање на информации од областа на цивилното воздухопловство;
- разменува со заинтересираните државни и други институции;
- надзор над работи кои се однесуваат на користењето на воздухопловите, аеродромите, леталиштата и друго;
- надзор над изградба, одржување, регистрација на воздухопловите, аеродромите и леталиштата;
- остварување, развивање и унапредување на меѓународната соработка, а во врска со задачите од делокругот на органот.

Организациска структура и функции

До крајот на 2009 година, Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди беше составен од 5 одделенија:

Одделение за летачка оператива и аеродроми кое работеше на првичен и постојан надзор над безбедноста за издавање на Оперативна дозвола и сертификат за исполнување на безбедносните услови на авиокомпаниите и сертификат за исполнување на условите за работа на аеродромскиот оператор. Одделението броеше 8 лица од кои 4 инспектори вклучително и раководителот беа вклучени во работи во областа на летачки операции и 3 инспектори во областа на аеродромите.

Одделение за програми испити и дозволи кое работеше на лиценцирање на персоналот во воздухопловството и помошен персонал во воздухопловството, одобрување на школски центри за обука, програми за обука и утврдување на листата за воздухопловни стручњаци. Одделението броеше 4 лица со еден инспектор кој е и раководител.

Одделение за пловидбеност, техничко одржување и регистар на воздухоплови кое работеше на издавање на уверение за пловидбеност на воздухопловите, издавање на уверение за исполнување на условите за техничко одржување и упис на воздухоплови во регистрот на

воздухоплови во Република Македонија. Одделението броеше 3 лица од кои двајца инспектори (еден инспектор е и раководител).

Одделение за потрага и спасување кое работеше на утврдување на постапки за пријавување и истрага на инцидентите и несреќите, ажурирање на Упатството за потрага и спасување, изготвување на прописи за пријавување и истрага на инцидентите и несреќите, унапредување на системот на европската комисија и утврдување на поблиска соработка со другите субјекти за безбедносните настани, комесар, МТВ, регулатор, провајдер, во смисол на размена на преведени и други документи, состаноци и сл. Во одделението работела 2 лица.

Одделение за стандарди и регулатива кое работеше на транспозиција на европската регулатива, изготвување на прописи за имплементација на стандардите и препорачаните практики на ИКАО, условите за регулирање на безбедноста на ЕУРОКОНТРОЛ, како и заедничките воздухопловни услови на ЈАА. Одделението работеше со 5 лица .

Од 1.01.2010 година, со новата систематизација и организација, Секторот за безбедност и воздухопловни стандарди го смени својот назив и организација. Новата организација на Секторот за воздухопловна безбедност и надзор брои 6 одделенија односно:

СЕКТОРОТ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНА БЕЗБЕДНОСТ И НАДЗОР

Одделение за летачка оператива
Одделение за пловидбеност и регистар
Одделение за дозволи и воздухопловна медицина
Одделение за воздухопловна навигација
Одделение за аеродроми и аеродромски услуги
Одделение за организација на потрега и спасување на воздухоплов и испитување на инциденти и специфични настани

Најзначајни промени во организациската структура на Секторот беа воведување на ново одделение за воздухопловна навигација, посебно одделение за аеродромски надзор, вклучување на работите од воздухопловната медицина во одделението за дозволи и разделување на функциите за изготвување на прописи од функцијата за надзор со поставување на одделението за Стандарди и регулатива во посебен сектор.

Преглед на број на вработени во Секторот за безбедност во 2009 година

Staff	number
Top level Management	5
Personnel Licensing (PEL)	3
Aircraft Operations (OPS)	3
Airworthiness of Aircraft (AIR)&Registartion	2
Aerodrome activities (AGA)	3
Air navigation services activities (ANS)	2 outsources
SAFA	Same above mentioned people are authorised for SAFA (6)
Dangerous goods	1
Standards and Regulations	5
SAR	2
Administartion	1
Total	27
<i>NOTE:</i>	
<i>* Staff cannot be counted more than once even if they are acting in more than one role;</i>	
<i>** Include separate listing if more than one authority is responsible for civil aviation activities.</i>	
Remarks:	

1. ГЛАВНИ АКТИВНОСТИ

1.1 Европската агенција за воздухопловна безбедност-EACA

Работен договор помеѓу АЦВ и EACA

Еден од врвните приоритети на Секторот за безбедност беше исполнување на обврските од стекнатото полноправно членство во Европските заеднички воздухопловни власти (JAA), ЕУРОКОНТРОЛ, ЕКАК, ИКАО и Европската унија односно Европската агенција за воздухопловна безбедност - EACA и Европска комисија при што во првата половина на 2009 година, Секторот за безбедност работеше на прифаќање на предлог нацрт на Работен договор (Working Arrangement) со EACA. За таа цел во рамките на секторот се организираа повеќе колегиуми, се остварија меѓусекторски консултации и размена на мислења и искуства со соседните земји. На 27 мај 2009 година предлог нацрт на Работен договор (Working Arrangement) со EACA беше усвоен и со официјален допис, почитувајќи ги државните процедури за прифаќање на меѓународен договор, беше испратен до Директорот на EACA, Патрик Гуру. Во рамките на Триесет и првата пленарна седница на Европската конференција за цивилно воздухопловство, која се одржа во Седиштето на Европскиот Парламент во Стразбург на свечената церемонија за одбележување на потпишувањето на работните договори помеѓу EACA и Воздухопловните власти на ЕКАК партнерите кои не се членки на EACA и во рамките на затварање на JAA беше потпишан и работниот договор со EACA, каде со размена на писма Агенцијата за цивилно воздухопловство го прифати работниот договор за понатамошна соработка помеѓу воздухопловните власти на Република Македонија и Европската агенција за воздухопловна безбедност заради престанокот со работа на JAA и повлекување на Кипарските спогодби. Работниот договор ги покрива сите аспекти на регулирање на безбедноста во цивилното воздухопловство и ја утврдуваат задолжителната примена на правилата и стандардите во воздухопловната безбедност на Европската унија. Со прифаќање на работните договори на Европската агенција за цивилно воздухопловство кои стапи во сила на 1 Август 2009 година, Секторот за безбедност има обврска да ги применува сите директиви, регулативи и стандарди во поглед на безбедноста во воздушниот транспорт. За таа цел, Секторот за безбедност работеше на утврдување на акционен план за имплементација на работниот договор со EACA и подготовка за стандардизација. Планирано е стандардизацијата најпрво да започне со областа на лиценцирање на воздухопловен персонал и САФА (проценка на безбедноста на странски воздухоплови).

1.1.2 Проценка на безбедноста на странски воздухоплови SAFA

Во насока на исполнување на обврските од потпишувањето на Договорот помеѓу АЦВ и ЕАСА за проценка на безбедноста на странски воздухоплови (SAFA), Секторот за безбедност изготви план за инспекција и врз основа на изготвениот план оствари 11 САФА инспекции.

На 13/14.02.2009 година покрај редовните САФА инспекции, инспекторите од Секторот за безбедност беа ангажирани на вонредни настани на странски воздухоплови кај “MALEV” и “AUSTRIAN” во врска со индицираната неисправност на воздухопловите кои по полетување од Скопје мораа принудно да слетаат во Скопје. Се оствари комуникација со сите електронски и пишани медиуми со цел правилно информирање на јавноста.

1.2 Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ICAO)

1.2.1 Национална програма за воздухопловна безбедност на Република Македонија

На 10 октомври 2009 године одобрена е Националната програма за воздухопловна безбедност на Република Македонија како интегриран сет од регулативи, мерки и активности за управување со безбедноста во воздухопловството во Република Македонија. Како обврска од Annex 6 — *Operation of Aircraft, Part I — International Commercial Air Transport — Aeroplanes, and Part III — International Operations — Helicopters*; Annex 11 — *Air Traffic Services*; and Annex 14 — *Aerodromes* (Annexes to the Convention on International Civil Aviation) Националната програма е изготвена со цел да го утврди и подобри прифатливото ниво на безбедноста во воздухопловството. Програмата има поширок обем и со неа се покриваат главни компоненти за подигање на нивото на безбедност односно утврдена е политиката за безбедност и поставените цели, се даваат упатства за проценка на ризикот во воздухопловството и негово намалување, начинот на осигурување на воздухопловната безбедност, промоција на безбедноста и безбедносна култура како и приказ на целата рамка на закони и прописи од областа на безбедноста, методологија за утврдување на прифатливо ниво на безбедност (индикатори и таргети) и матрица за проценка на ризикот. Со имплементација на Националната програма за воздухопловна безбедност на Република Македонија треба да се промени традиционалниот приод од реактивен на проактивен приод во безбедноста како и дополнување на концептот за безбедност со поставување и мерење на перформансите на безбедност наспроти сообразноста со регулативата. Исто така, програмата ја наметна обврската за изготвување на план за безбедност кој треба да се изготви во 2010 година и формирање на Група за проценка на безбедност (SRT)

и ги утврди фазите за воведување на систем за управување со безбедноста кај давателите на услуги во воздухопловна навигација, аеродорските оператори и воздушните оператори.

1.2.2. ИКАО Универзална програма за надзор на безбедноста

Секторот за безбедност водеше подготовката, организација и соработка со другите сектори и институции пред претстојната посета на експертите од ИКАО за посета во рамките на Универзална програма за надзор на безбедноста (ICAO USOAP) за проценка на напредокот во поглед на безбедноста. Формирана е работна група за одговарање на прашалници и компјутерско внесување на легислативата и се работеше на идентификација на потребите и заостанатите задачи во поглед на исполнување на стандардите и препорачаните практики од ИКАО. Во рамките на посетата се изврши проценка на сите осум главни компоненти на капацитетот за надзор на безбедноста на Секторот за безбедност. Како дел од препораки се спроведоа следниве активности во насока на подобрување на следниве компоненти односно квалификуван технички персонал и тренинг, технички советодавен материјал, алатки и информации за безбедност, обврски за лиценцирање, сертификација, авторизација и одобрување, обврски за постојан надзор и издавање на директиви за воочени слабости во поглед на безбедноста.

:

ICAO Model

Во таа насока Секторот за безбедност изготви и одобри:

1.2.3 Прирачник за инспекторскиот персонал од областа на летачко оперирање

Прирачникот за инспекторски персонал од областа на летачко оперирање има посебен осврт на процедури, постапки и материјали за објаснување во постапката за издавање, продолжување, измена и суспензија на сертификат за исполнување на безбедносните услови (АОС). Прирачникот содржи насоки за воздухопловната индустрија во вид на упатство за посебните работи во врска со постапката за издавање на уверение и првично издавање на уверение за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (АОС) за сите авиопревозници иматели на АОС и воздухопловните инспектори на АЦВ. Ова упатство ги утврдува фазите кои треба да се следат во процесот на барање на АОС заедно со детални чек листи за самоконтрола пред поднесување на барање. Од друга страна инспекцискиот прирачник дава и детални насоки за инспекторскиот персонал во насока на спроведување на процедурите за прифаќање на одговорните лица во компанијата, проценка на оперативните прирачници, детални чек листи за првично издавање на АОС и следење на постојаното придржување на операторите кон применливите услови, апликациони форми и процедури за одобрување на RVSM, ETOPS, MEL како и процедури за давање на исклучоци и оперативни директиви. Од областа на техничкото одржување дадени се детални постапки и упатства за прифаќање на CAMO организација, Програмата за спречување на несреќи и програма за безбедноста во летање, начинот на детално планирање на инспекцијата како и процедура за имплементација на членот 83 bis од Конвенцијата за цивилно воздухопловство.

1.2.4 Тренинг програма за персоналот вклучен во воздухопловната безбедност

Изготвена е тренинг програма и тренинг план за инспекциските служби од областа на летачки операции, пловидбеност и техничко одржување, аеродроми, воздухопловна навигација, кабински персонал, справување со опасни материји и инспекциските служби вклучени во САФА. Тренинг програмата ги утврдува почетните и постојаните фази за обука, обуката на работното место (OJT), начинот на внесување во работа на нови инспектори но исто така и обврските за постојана обука и постојана спремност. Во рамките на САФА обукат, Тренинг програмата целосно ги задоволува барањата на EASA за почетна и постојана обука како и начинот на овластување на САФА инспекторите по области и предмети од стандардизираната EASA чек листа. Во однос на Тренинг планот се направи усогласување со повеќе програми кои се користеа за подигање на нивото на знаење на инспекторите како што е Проектот КАРДС,

обуките доделени од Институтот за воздухопловна навигација на ЕУРОКОНТРОЛ како и обуките доделени од ЈАА тренинг центарот во соработка со ЕКАК.

1.2.5 Прирачник за надзор на безбедноста во воздухопловна навигација и упатство за сертификација на давателите на услуги

Секторот за безбедност изготви Прирачник за безбедносен надзор на давање на услуги во воздухопловната навигација како и советодавни материјали за сертификација на давателите на услуги. Прирачникот за надзор на безбедноста ги вклучува сите процедури за имплементација на барањата на ЕУРОКОНТРОЛ за регулирање на безбедноста ЕСАРР 1-5 односно процедура за надзор на системот за известување на инциденти и настани во АТМ, надзор над системот за управување со безбедност во АТМ, надзор над проценката на ризикот и мерките за подобрувања и надзор над персоналот вклучен во АТМ. Прирачникот е ажуриран и изработен врз основа на препораките на ЕУРОКОНТРОЛ. упатство за сертификација на давателите на услуги беше изработен со цел имплементација на Европската регулатива за заедничките услови за давање на услуги во воздухопловната навигација ЕС 2096/2005 и ги вклучува постапките кои треба да се применат во процесот на сертификација како и основните документи модел на барање и модел на сертификат.

2. Активности во областа на испити и лиценцирање

На почетокот на годината се утврди Листата за воздухопловни стручњаци за 2009 година за лицата кои ја проверуваа стручната оспособеност на персоналот и тоа:

- пилоти на авион, пилоти на хеликоптери и механичари-техничари летачи
- ултралесни летала (микролесни) и моторизирани крила
- падобрански персонал, пилоти на едрилица, пилоти на змај, тврдокрилец и параглајдер
- кабински персонал
- воздухопловни инженери за техничка подготовка по АМС и ИРЕ и воздухопловни механичари-техничари за техничка подготовка по АМС и ИРЕ
- персонал на контрола на летање, персонал на поставување,

одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, и опрема за давање на услуги на воздухопловна навигација, персонал на метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај и персонал на АИС и ФЛОУ и општ стручен персонал

-персонал што врши работи од значење за безбедноста на воздушната пловидба

Табела 1. Издадени, обновени, валидирани дозволи и впишани овластувања во 2009 година

	State-issued licenses,	Renewal	Validations	qualifications, ratings
PPL	/			
MPL	/			
CPL	/			
ATPL	6 (A)		21	
Instrument Rating (A&H)	/			
Flight Instructor Rating (A&H)	4			
Glider	4			
Free Balloon	1			
Flight Engineer	/		12	
Flight Navigator	/			
Aircraft Maintenance	21		12	25
Air Traffic Controller	/			20
Air Traffic Controller Ratings	20			
Flight Operations Officer/Flight Dispatcher	/			
- Ultralight Pilot Licence	3			
- Hanggliders Pilot Licence	14	2		4
- Parachutist Licence	/	2		1
- Air traffic Assistant Licence	/			
- MET Personnel Licence	/			
- Air Traffic Control Engineer Technician Personnel Licence	/			74
- Aeronautical Information Services Certificate	1			
- Licence for Ground Handling Services	22			
- Licence for Firefighting aircraft and airport protection	/			
- Licence for oil and fuel aircraft supplier	/			

Забелешка: Табелата на вкупниот број на дозволи се наоѓа во Додаток 1 на овој документ

Табела 2. Издадени и продолжени Уверенија за исполнување на услови на организации за обука во 2009 година

Training Organisation	Issued	Renewal	Period of validity
Pilot Training			
- FTO	/		
- TRTO	/		
- RF	3		
ATC Training	/		
Maintenance Training	/		
Other (please specify)			
- Training Center (Glider Pilots)	/		
- Training Center (Glider Pilots and Parachutists)	/		
- Training Center (Cabin Crew)	/		
- Training Center (Paraglider and Hangglider pilots)	2		
- Training Center (Ultralight Pilots)	1		
- Training Center (Glider Pilots)	2		

Забелешка: вкупниот број на валидни уверенија се наоѓа во Додаток 2 на овој документ

Табела 3. Број на инспекции за издадени и продолжени Уверенија за исполнување на услови на организации за обука во 2009 година

Training Organisation	Number of audits and inspections on continued compliance in 2009
Pilot Training	
- FTO	/
- TRTO	/
- RF	3
ATC Training	/
Maintenance Training	/

Other (please specify)	
- Training Center (Glider Pilots)	4
- Training Center (Glider Pilots and Parachutists)	4
- Training Center (Cabin Crew)	/
- Training Center (Paraglider and Hangglider pilots)	2
- Training Center (Ultralight Pilots)	1

Табела 4. Одобрување за користење на симулатор во 2009 година

STD	Number
Aeroplane Simulators	1
Helicopter Simulators	0
Other Devices (FTD, FNPT)	0

Одделението вршеше и административни работи за водење на комплетна евиденција и архива за тековниот процес за работата на одделението (главна книга за евиденција, посебна книга за евиденција и персонални досиеја на носители на дозволи).

Спроведени се постапки за утврдување и верификување на програми за обука и истите подразбираа:

- утврдување и верификување на програмата
- изготвување на мислење за програмата
- изготвување на решение за одобрување на програмата

Постапките се спроведени за следните програми:

- Програми за основен курс и курс за освежување на знаењата од областа на превозот на опасни материи, доставена од Македонски Авиотранспорт – Скопје.
- Програма за обука на инструктор за овластување за летање на тип Learjet 60 (основна обука, продолжување и обнова), доставена од Служба за општи и заеднички работи при Владата на Република Македонија.
- Програма за спроведување на курс за взаемно дејствување на

повеќечлен екипаж на авион АН 24/26, доставена од Друштво за воздушен сообраќај „ЕРЛИФТ СЕРВИС“ Скопје.

- Програма за обука за стекнување рејтинг АПС со РАД овластување APS TRAINING COURSE SYLLABUS Approach Surveillance Conversion Training for Tower Controllers, доставена од Секторот за контрола на летање.
- План и програма за обновување на знаењето во Одделението за воздухопловни информации при Секторот за воздухопловна навигација.
- Програма за обука на FMP персоналот во Одделението за проток на сообраќај – Flow Management Position.
- Програма за обука по англиски јазик за персоналот во Секторот за воздухопловна навигација, а кои не се контролори на летање и помошници на контролори на летање.
- План и програма за обука на контролори на летање кои треба да се стекнат со овластување англиски јазик - Language Endorsement.
- Програма за одржување на јазична компетентност на контролори на летање во секторот за воздухопловна навигација – Continuation Training – Aviation English.
- Програма за теоретско и практично оспособување на возд. механичари-техничари за стекнување овластување за работа на авион од типот „CESSNA 172 и SKYHAWK серии“, доставена од АК „Мирко Тодоровски“ Битола.
- Програма за теоретско и практично оспособување на возд. механичари-техничари за стекнување овластување за работа на авион од типот „CESSNA 172 и SKYHAWK серии“, доставена од АК „Скопје“ Скопје.
- Програма за теоретско и практично оспособување на возд. механичари-техничари за стекнување овластување за работа на авион од типот Citabria, доставена од АК „Скопје“ Скопје.
- Програма за теоретско и практично оспособување на возд. механичари-техничари за стекнување овластување за работа на авион од типот UTVA-66, доставена од АК „Скопје“ Скопје.
- Програма за теоретска и практична обука за приватен пилот на авион, доставена од АК „Доне Божинов“ Куманово.
- Програма за теоретска и практична обука за пилоти на ултралесен авион, доставена од ЦОУЛ „ВИНГЕР тим“ Скопје.

Спроведени се постапки за утврдување дали организациите за обука на воздухопловен персонал ги исполнуваат условите за продолжување на важноста на Уверението за работа како регистрирана установа/школа за обука на воздухопловен персонал и истите подразбираа:

- изготвување на решение за формирање на комисија за инспекција и утврдување на пропишаните услови

- изготвување на записник и извештај од инспекцијата
- изготвување на решение за продолжување на важноста на Уверението за работа
- изготвување на Уверение за работа како регистрирана установа/школо

Постапките се спроведени за следните организации за обука:

- Аеро Клуб „Доне Божинов“ Куманово – Уверение за работа како регистрирана установа/школо за ППЛ(А)
- Аеро Клуб „Штип“ Штип – Уверение за работа како регистрирана установа/школо за ППЛ(А)
- ДООЕЛ „БОНИЕР“ Куманово - Уверение за работа како регистрирана установа/школо за ППЛ(А)
- ПК „Вертиго“ Скопје - Уверение за работа како регистрирана установа/школо за пилоти на параглајдери и змаеви
- ПК „Делта“ Прилеп - Уверение за работа како регистрирана установа/школо за пилоти на параглајдери и змаеви
- ЦОУЛ „ВИНГЕР тим“ Скопје - Уверение за работа како регистрирана установа/школо за пилоти на ултралесни летала

Организирани се сесии за полагање на испити за стекнување на дозволи/овластувања:

- воздухопловен механичар
- воздухопловен инженер за техничка подготовка
- контролор на летање
- техничка служба на КЛ
- персонал за прифат и отпрема на воздухоплови
- противпожарна заштита
- пилот на параглајдер
- пилот на ултралесен авион

Изготвување решенија за продолжување на обука на оперативно работно место за 3 (три) контролора на летање.

Впишување на овластување за оперативно ниво 4 за квалификација од знаење на англиски јазик на пилоти на авион.

Спроведување на теоретски испити за стекнување на дозвола на приватни и сообраќајни пилоти на авион.

Изготвување на нови тестови за полагање на теоретски испит за пилоти на авион согласно промените во меѓународната регулатива.

Издавање на сертификати за членови на екипаж СМС.

Изготвување на Упатство со внатрешни процедури на работите од надлежност на Одделението за програми, испити и дозволи:

- Внатрешна процедура за водење регистар за воздухопловниот и другиот стручен персонал;
- Внатрешна процедура за одобрување на програмите за обука на воздухопловниот и друг стручен персонал;
- Внатрешна процедура за начинот на издавање на одобренија за работа на организации кои вршат оспособување на воздухопловен и друг стручен персонал;
- Внатрешна процедура за утврдување на подобноста на лица за испитувачи во листата на воздухопловни стручњаци;
- Внатрешна процедура за издавање на Потврда на член на екипаж;
- Внатрешна процедура за издавање валидација/прифаќање на пилотски дозволи во Р.Македонија;
- Внатрешна процедура за начинот на издавање, продолжување, обнова и суспендирање на дозволи, уверенија и овластување на воздухопловен и друг стручен персонал;
- Внатрешна процедура за организирање на полагањето на теоретскиот испит за пилотите на авион;
- Внатрешна процедура за полагање на теоретскиот дел од испитот за стекнување на дозвола на приватен пилот на авион ППЛ(А);
- Внатрешна процедура за полагање на теоретскиот дел од испитот за стекнување на дозвола на комерцијален пилот на авион ЦПЛ(А);
- Внатрешна процедура за полагање на теоретскиот дел од испитот за стекнување на овластување за летање по инструменти ИР(А);
- Внатрешна процедура за полагање на теоретскиот дел од испитот за стекнување на дозвола на сообраќаен пилот на авион АТПЛ(А) и
- Внатрешна процедура за издавање службени легитимации за воздухопловни инспектори.

Изготвување на списоци за евиденција на сите дозволи што ги издава Одделението за програми, испити и дозволи.

Обука на 1 вработен од ОПИД за стекнување дозвола на помошник контролор на летање.

Изготвување решение со кое се одобрува на МАТ – Македонски

Авиотранспорт – Скопје спроведување на курс за обука на пилоти за стекнување на тип воздухоплов Б-737-500 во TRTO во UAB “flyLAL TRAINING”, Вилнус, Литванија.

Изготвување решение со кое се одобрува на МАТ – Македонски Авиотранспорт – Скопје спроведување на курс „Превоз на опасни материи“.

Изготвување решение со кое се одбива барањето на Влада на Република Македонија – Дирекција за заштита и спасување, за одобрување на Наставниот план и Програмата за обука на пилоти, инженери и механичари за авион АТ-802 А Fire Boss.

3. Активности во областа на пловидбеност, техничко одржување и регистар на воздухоплови

Во 2009 година главните активности на Одделението за пловидбеност, техничко одржување и регистар на воздухоплови беа насочени кон основен и вонреден преглед на воздухоплови за утврдување на пловидбеност, упис и испис на воздухоплови во регистерот на воздухоплови на Република Македонија, одобрувања односно првичен и постојан инспекциски надзор на организации за техничко одржување како и подготовка на индустријата за воведување на организации за управување со постојана пловидбеност.

Одделението за пловидбеност и регистар работеше на барањата за упис во регистар на воздухоплови и пловидбеноста, уверение за техничко одржување и организации за управување со постојана пловидбеност поднесени од Македонски Авиотранспорт, AIRLIFT Service, STAR AIRLINES и Службата за општи и заеднички работи на Владата на Република Македонија.

Табела 5. Одобрени организации за техничко одржување во 2009 година

	Number of approved maintenance organisations in 2009
Part M (including its subparts)	3 (*)
Part 145	3 (**)
National	-
Remarks:	

Табела 6. Одобрени организации за техничко одржување во 2009 година (прво издавање во 2009 година)

	Number of approved maintenance organisations (first Issues 2009)
Part M (including its subparts)	2 (*)
Part 145	2 (**)
National	-
Remarks:	

Табела 7. Инспекции над Одобрени организации за техничко одржување во 2009 година

	Number of inspection/audit for continued compliance of approved maintenance organisations
Part M (including its subparts)	5 (*)
Part 145	5 (**)
National	-
Remarks:	

Табела 8. Инспекции над одобрени организации за техничко одржување во 2009 година (за прво издавање во 2009 година)

	Number of approved maintenance organisations (first Issues 2009)
Part M (including its subparts)	3 (*)
Part 145	3 (**)
National	-
Remarks:	

Табела 9. Број на воздухоплови во Регистар на воздухоплови на РМ во 2009 година

	Number of aircraft in the register on 31 December 2009
1. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	28
MTOM > 5700 kg	4
2. Helicopters	
MTOW ≤ 3175 kg	2
MTOM > 3175 kg	1
3. Other (please specify)	3- ultra light 1- balloon
Remarks:	

Табела 10. Број на воздухоплови впишани во Регистар на воздухоплови на РМ во 2009 година

Number of aircraft enter in the register during the 2009	
4. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	3
MTOM > 5700 kg	2
5. Helicopters	
MTOW ≤ 3175 kg	-
MTOM > 3175 kg	-
6. Other (please specify)	-
Remarks:	

Табела 11. Прво издавање на Уверение за пловидбеност во 2009 година

Number of first issues of the CoA	
1. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	3
MTOM > 5700 kg	2
2. Helicopters	
MTOM ≤ 3175 kg	-
MTOM > 3175 kg	-
3. Other (please specify)	-
Remarks:	

Табела 12. Број на обновени и суспендирани Уверенија за пловидбеност во 2009 година

Number of the renewal Certificate of Airworthiness	
1. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	28- One year
MTOM > 5700 kg	4- One year
2. Helicopters	
MTOM ≤ 3175 kg	1- One year
MTOM > 3175 kg	2- One year
3. Other (please specify)	3- Two years for ultra light and homebuilt a/c. 1- One year for balloons and gliders
Remarks: Only One CofA was suspended during 2009 and after CofA was not renewed because deletion of that aircraft from Registry.	

Табела 13. Уверенија за пловидбеност до 31 декември 2009 година

Number of CofA until 31 December 2009:	
1. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	28
MTOM > 5700 kg	4
2. Helicopters	
MTOM ≤ 3175 kg	1
MTOM > 3175 kg	2
3. Other (please specify)	
Remarks:	

Табела 14. Број на инспекции за постојано придржување на пловидбеност во 2009 година

Number of audits and inspections on continued compliance in 2009:	
1. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	0
MTOM > 5700 kg	5
2. Helicopters	
MTOM ≤ 3175 kg	0
MTOM > 3175 kg	0
3. Other (please specify)	
Remarks:	

Табела 15. Број на инспекции за прво издавање на уверение за пловидбеност во 2009 година

Number of audits and inspections for First issues of CofA in 2009:	
1. Aeroplanes	
MTOM ≤ 5700 kg	3
MTOM > 5700 kg	2
2. Helicopters	
MTOM ≤ 3175 kg	-
MTOM > 3175 kg	-
3. Other (please specify)	
Remarks:	

Одделението за пловидбеност и регистар работеше на барањата за упис во регистар на воздухоплови и пловидбеноста поднесени од МАТ

Airways, AIRLIFT Service, STAR AIRLINES како и други баратели.

За одржување на континуираната пловидбеност во согласност со барањата на државите кои се одговорни за дизајнот на типовите на воздухопловите кои се регистрирани во Република Македонија (вклучувајќи ги и нивните составни делови), Одделението за пловидбеност и регистар ги следеше тековните барања и новите Директиви за пловидбеност (Airworthiness Directives), па како резултат на тие активности Одделението **ре-издаде како македонски вкупно 41 Директиви за пловидбеност (ДЗП)**, а исто и препрати до регистрираните корисници и неколку Special Airworthiness Info Bulletins (SAIBs).

Во постапките за одобрување и континуиран надзор над имателите на АОС и OL, Одделението за пловидбеност спроведе **дваесетина** под-постапки како и **десетина** постапки по посебни барања а кои се однесуваа на издавање на одобренија за нови или ревидирани организациски прирачници (ММЕ, МОЕ, САМЕ), листи на минимална опрема (MEL), технички системи за одржување (Maintenance Programme) како и неколку посебни постапки за утврдување на состојбата и давање на одобренија за продолжување на рокови за одржување во посебни ситуации.

Одделението беше ангажирано и во извршувањето SAFA инспекциите врз странските воздухоплови кои слетуваат на нашите аеродроми. Инспекторите од Одделението за пловидбеност и регистар во текот на 2009 година беа ангажирани и во спроведувањето на испитите за дозволи и различни овластувања кај ВТ персоналот.

Одделението за пловидбеност и регистар во текот на 2009 година зема учество и во подготвувањето на измените и дополнувањата на Законот за воздухопловство и подзаконските акти. Истовремено, одделението работеше и на имплементацијата на новите барања и процедури кои произлегуваат од новите Правилници со кои се усвојува ЕУ регулативата за пловидбеност и одржување во однос на нејзината примена врз воздухопловите, организациите и ВТ персоналот.

Заради обезбедување на потребното ниво на компетентност во областите кои се во склоп на задачите на Одделението за пловидбеност и регистар, персоналот на одделението во текот на 2009 година зема активно учество во повеќе спроведени обуки (тренинг курсеви и ОЈТ) според годишниот план на АЦВ и тековните можности.

Одделението за пловидбеност и регистар во склад со задолженијата од актите за организација и систематизација на АЦВ, зема активно учество во посетата од страна на тимот од ICAO (USOAP Team Visit) како и при другите странски посети кои беа спроведени во текот на 2009 година.

Во 2009 година се изврши бришење од регистарот на воздухоплови на РМ на неколку воздухоплови врз основа на барања кои беа поднесени од нивните сопственици, како и по службена должност според одредбите во точка 4 на членот 100 од Законот за воздухопловство.

На 13/14.02.2009 год инспекторите од одделението беа ангажирани на вонредни настани кај “MALEV” и “AUSTRIAN” во врска со неисправности на воздухопловите кои по полетување од Скопје мораа пак да слетаат во Скопје, како и во увидот на лице место при принудното слетување на воздухопловот Piper 23-250 со регистарска ознака Z3-DCW.

Сите претходно наведени активности во текот на 2009 година беа спроведени во услови на непополнетост на Одделението со планираниот број на персонал што доведуваше до повремени зголемен ангажман на постоечкиот персонал или отстапување од утврдените планови за активности.

4. Активности во областа на летачка оператива и аеродорми

Во 2009 година, безбедносен надзорот на летачките операции се вршеше над 6 воздухоплови вклучени во комерцијалните активности на воздушен транспорт.

Табела 16. Број на воздухоплови вклучени во комерцијални активности

Aeroplanes	Number
Below 5700 kg MCTOM	/
Above 5700 kg MCTOM	6
Remarks:	

Табела 17. Број на валидни уверенија за исполнетост на безбедносни услови (AOC) во 2009 година

	Number of valid AOCs
Aeroplane operators	4
Helicopter operators	/
Remarks:	

Табела 18. Број на валидни Национални уверенија за исполнетост на безбедносни услови (CAOC/AWOC) во 2009 година

	Number of valid National Operator Certificates or Approvals
Aeroplane operators	
CAOC	1
AWOC	1
Helicopter operators	/
Remarks:	

Табела 19. Период на важност на уверенијата AOC на различни оператори

	Period of validity in years
AOCs – Aeroplane operators	6 months
AOCs – Helicopter operators	/
National Operator Certificates or approvals – Aeroplane operators	1 year
National Operator Certificates or approvals – Helicopter operators	/
Remarks:	

Табела 20. Број на инспектори вклучени во постојан надзор за исполнетост на условите на операторите

	Number
01. Flight Operations Inspectors	1 full time; 1 contracted
– Type-rated pilots	2
– Other	/
02. Cabin Safety Inspectors	1
03. Ground Operations Inspectors	/
04. Simulator Inspectors	2
05. Other Inspectors (please specify type of work)	1 General aviation inspector; 1 Security inspector; 1 Dangerous goods inspector
06. Total full-time staff members	6; Flight Ops Inspector covers simulator inspections and ground inspections
Note: in (6) please specify only the total number of inspecting staff, indicating those with dual or triple roles	
Remarks:	

Табела 21. Број на прв пат издадени уверенија з исполнетост на безбедносни услови во 2009 година.

	Number of first issues
AOCs – Aeroplane operators	/
AOCs – Helicopter operators	/
National Operator Certificates or approvals – Aeroplane operators CAOC	1
National Operator Certificates or approvals – Helicopter operators	/
Remarks:	

Табела 22. Број на инспекции за утврдување на постојано исполнување на условите во 2009

	Number of audits and inspections on continued compliance in 2009
AOCs – Aeroplane operators	4
AOCs – Helicopter operators	/
National Operator Certificates or approvals – Aeroplane operators	6
CAOC	3
AWOC	3
National Operator Certificates or approvals – Helicopter operators	/
Remarks:	

Вид на инспекциски надзори:

- 4 редовни инспекциски надзори на имателите на OL и AOC;
- 2 редовни инспекциски надзори на имателот на Corporate AOC;
- 1 вонреден инспекциски надзор на имателот на Corporate AOC;
- 2 редовни инспекциски надзори на имателот на AWAOC;
- 1 вонреден инспекциски надзор на имателот на AWAOC;

Дополнително 20 инспекциски надзори се спроведина на аероклубови и 12 SAFA инспекции над странски воздухоплови..

Одделението изврши увид во документацијата и инспекциски надзор за сертификација на двата аеродроми за меѓународен воздушен транспорт

во Скопје и Охрид и издаде уверенија согласно ИКАО Анекс 14. Класификацијата на аеродормите според број на операции е даден во долната табела.

Aerodrome / heliport category	Number of flight movements
Small civil aerodromes used for national and/or international operations	< 100,000 movements
Large civil aerodromes used for national and/or international operations	≥ 100,000 movements
Heliports off-shore	Not applicable
Heliports on-shore, including roof-top heliports	Not applicable

Табела 23. Број и категоризација на сертифицирани аеродорми согласно ИКАО Анекс 14

	Number of aerodromes / heliports	Number of <i>certificated</i> aerodromes, in acc. with ICAO Annex 14
1. Small aerodromes	2	2
2. Large aerodromes	0	0
3. Heliports off-shore	0	Not applicable
4. Heliports on-shore	0	Not applicable
Remarks:		

Табела 24. Број на персонал вклучен во вршење на инспекциски надзор на аеродормите

	Number of inspecting staff
Aerodromes	3+5
Heliports	N/A
*Note: Avoid counting staff more than once. If this is not possible, please indicate those acting in more than one role. You can use the remarks row for this.	
Remarks:	

Инспекциски надзор над безбедноста се иврши над 2 воздухопловни пристаништа, 5 спортски аеродроми, 12 леталишта за стопанска авијација и 10 издвоени објекти за радионавигациските уреди.

Табела 25. Број на инспекции извршени со цел утврдување на постојана сообразност во 2009 година

number of audits and inspections on continued compliance in 2009
--

Small aerodromes	?
Large aerodromes	N/A
Heliports off-shore	N/A
Heliports on-shore	N/A
Remarks:	

Извршен е еден посебен инспекциски преглед по барање на раководителот на сектор на аеродромот во Скопје.

Согласно работните задачи на Одделение за летачка оператива и аеродроми, во горенаведениот период беа преземени следните активности :

- Подготовка и одржување на испитите на аеродромските службеници.
- Активно присуство во надзорот од страна на ICAO тимот за безбедност во делот на националната програма за олеснување.
- Хармонизација на чек-листите за пристигнување на воздухоплов и заминување на воздухоплов и опремата на Аеродромот “Александар Велики”
- Обиколка на Аеродромот “Александар Велики” и Аеродромот “Св. Апостол Павле” Охрид во сите служби за прифат и отпрема.
- Присуство во состанок Суб групата за олеснување FAL во Парис-Франција.
- Подготовка на правилник за стручно оспособување, проверки и стекнување дозволи и овластувања на персоналот за прифат и отпрема на воздухоплови, патници, стока, багаж и пошта.
- Барање до сите субјекти за номинирање на членови на Национален комитет за олеснување на превозот во воздушен сообраќај.
- Подготовка за одржување на првиот состанок на Национален комитет за олеснување на превозот во воздушен сообраќај.
- Вонредна проверка на зимската служба на Аеродромот “Александар Велики”.
- Учество во севкупните активности поврзани со реализацијата на ICAO Aviation Security Audit-от кој беше реализиран во периодот 19-26 јануари 2009 година.
- Учество во работата на аеродромските комитети за безбедност (2)
- Инспекциски надзор над работењето на аеродромските служби за безбедност (Скопје : 04.02.2009;20.02.2009 и 26.03.2009 и Охрид : 09.02.2009)
- Инспекциски надзор над работењето на авиокомпаниските служби за безбедност(Стар Аирлинес, Ерлифт сервис и МАТ)

- Реализирано тестирање на мерките за обезбедување на аеродромот „Александар Велики“ во соработка со МВР на РМ-Оддел за антитероризам
- Посета на Школскиот центар за обука на персонал за обезбедување на ICTS – Амстердам
- Издавање на услови за градба во зоните на аеродромите и леталиштата и за објекти од посебен интерес.

5. Активности во областа на потрага и спасување

И покрај сеуште формално не добиени обврски за пријавување и истрага на инцидентите и несреќите, одделението овие работни задачи ги работи во целост односно:

- Започната е иницијатива за промена на Упатството за потрага и спасување. Измените се состојат во укинувањето на законот за УЦВП, донесувањето на новиот закон за воздухопловство и др.
- Се работеше на Уредбите за пријавување и истрага на инцидентите и несреќите.
- Се разгледуваа предлог измените на Законот
- Се посети состанок на AST-FP во седиштето на ЕУРОКОНТРОЛ во Брисел
- Се работи на сертификација на провајдерот, поточно се изготвува интерната процедура за пријавување истрага и проценка на настаните.
- Се посети курс, продолжение на СМС, софтверска алатка за класификација на секакви настани и документи
- Се посети провајдерот во Софија и се разменија искуства за сертификација.
- Иницирано е и стапено во контакт со ECCAIRS и се работеше на подготовка за овој систем да функционира.
- Прелиминарно се вршета подготовки за ICAO USOAP
- Направен е превод на регулативи и сл.
- Се развива поблиска соработка со другите субјекти за безбедносните настани, комесар, МТВ, регулатор, провајдер, во смисол на размена на преведени и други документи, состаноци и сл.

6. Активности во областа на регулатива

Во периодот за 2009 година во Одделението за воздухопловни стандарди и регулативи при Секторот за безбедност се одвиваа повеќе активности поврзани со транспонирањето на меѓународните воздухопловни регулативи и стандарди во законодавството на Република Македонија. Во таа насока наведуваме дека во овој период се донесени и објавени во Службен весник на Република Македонија следните подзаконски акти:

1. Правилник за формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање и одземање на службената легитимација на воздухопловниот инспектор, “Службен весник на РМ“ бр. 23/09.
2. Правилник за траењето на непрекинатата работа, траењето на смените и должините на дневниот одмор на контролорите на летање и на помошникот на контролорот на летање, “Службен весник на РМ“ бр. 23/09.
3. Правилник за дополнување на правилникот за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на пилоти на авиони, “Службен весник на РМ“ бр. 39/09.
4. Правилник за постапки, процедури и минимум услови за безбедно полетување и слетување на воздухопловите, “Службен весник на РМ“ бр. 43/09.
5. Правилник за изменување и дополнување на правилникот за критериумите за овластување на лица за испитувачи во листата на воздухопловни стручњаци, “Службен весник на РМ“ бр. 45/09.

Во рамките на горенаведениот период се вршеше усогласување со Секретаријатот за законодавство на подзаконските акти кои се доставени на мислење и тоа на:

1. Националната програма за обука за обезбедување од дејствија на незаконско постапување на Република Македонија;
2. Правилникот за стручна оспособеност, проверки, дозволи и нивно

признавање за пилоти на балони;

3. Правилник за стручно оспособување, проверки дозволи и овластувања на персоналот за поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите и опремата за давање на воздухопловна навигација (ATSEP);

4. Правилник за формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверение за работа и уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на специјализирани услуги;

5. Правилник за начинот на одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, изработка на техничко-технолошка документација за одржувањето и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење, како и формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за работа

Напоменуваме дека во рамките на процесот на транспонирањето на меѓународните воздухопловни регулативи и стандарди во законодавството на Република Македонија, во периодот на 2009, се работеше и на изготвување на следните подзаконски акти:

1. Правилник за начинот на вршење на превоз за сопствени потреби, како и посебните услови во однос на воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење;

2. Правилник за траењето на работното време на екипаж на воздухоплов;

3. Уредба за условите, правилата и начинот на обезбедување од дејствија на незаконско постапување (Security);

4. Уредба за условите и начинот за вршење на аеродромски услуги на прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, и опслужување на воздухопловите со гориво и мазиво на воздухопловно пристаниште.

Во рамките на активностите и работите извршени од страна на Одделението за воздухопловни стандарди и регулативи се направени преводи на одредени меѓународни воздухопловни регулативи и

стандарди со цел нивно транспонирање во правниот систем на Република Македонија.

Исто така, изготвени се и доставени до Министерството за транспорт и врски одговори на барањата за утврдување и анализа на усогласеност на одредбите од законите и подзаконските акти од областа на воздухопловството со барањата на Директивата 2006/123/EЗ од 12.12.2006 година за услугите на внатрешниот пазар, анализа на постојните закони и подзаконски акти од областа на воздухопловството и нивна усогласеност со одредбите на членовите 28, 29 и 30 од Договорот за Европската заедница како и одговори на различни барања од страна на Министерството за транспорт и врски.

За потребите на Министерството за труд и социјална политика се изготвени коресподентски табели и табели за имплементација за Директивата 2000/79.

За потребите на Министерството за животна средина и просторно планирање е изготвена имплементациона и коресподентска табела за Директивата 2002/49 на Европскиот парламент и Советот.

Во рамките на работните групи, вработените на Одделението за стандарди и регулатива учествуваа во ажурирањето на Зборникот на воздухопловни информации и утврдувањето на оригинаторите на информации, а со цел спроведување на CHAIN програмата на EUROCONTROL, како и во работењето на работната група за сертифицирање на Аеродромот Александар Велики во Скопје и Аеродромот Св “Апостол Павле“. Исто така, преземени се активности за утврдување на имплементацијата на ICAO стандардите за познавање на англиски јазик за контролорите на летање.

Исто така вработени од Одделението за воздухопловни стандарди и регулативи, учествувале во работилниците организирани од страна на Секретаријатот за законодавство во соработка со ГТЗ, за начинот на транспонирање на ЕУ прописите.

Воедно, напоменуваме дека во наведениот период до Уставниот суд на Република Македонија се доставени две иницијативи за утврдување на уставноста и законитоста на одделни одредби на Правилникот за начинот на одржување, техничка контрола на одржување и изработка на техничко-техничка документација за одржување на воздухоплов, мотор и елиса и опрема на воздухоплов и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови за безбедно и уредно работење и Правилникот за формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверение за работа и уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на јавен воздушен превоз. По нивното добивање, Одделението за воздухопловни стандарди и регулативи

изготви мислења за уставноста и законитоста на оспорените членови од наведените правилници и истите ги достави до Уставниот суд на Република Македонија, за натамошно постапување.

Во периодот на 2009 година, беа одржани неколку состаноци на кои вработени во Одделението за воздухопловни стандарди и регулатива во соработка со Министерството за транспорт и врски и Министерството за одбрана, интезивно работеа на утврдувањето на текстот на одделни одредби на Предлогот на Законот за изменување и дополнување на Законот за воздухопловство.

7. Сертификација на давателот за воздухопловна навигација

Во врска со имплементација на регулативата за Единствено европско небо на Европската унија транспонирана во националниот пропис за начинот и условите за давање на услугите во воздухопловната навигација, формирана е работна група и именувани се членови на тим која беа вклучена во сертификација на давателот на услуги во воздухопловна навигација за делот на регулаторот. Врз основа на имплементирачките практики и упатството на ЕУРОКОНТРОЛ раководителот на сектор е именуван за тим лидер. Испретен е официјален допис до службите за Контрола на летање, воздухопловна техника, воздухопловно информирање и метеорологија и CD со прашалници и формулар за апликација потребни за започнување на процесот на сертификација. Изготвени се чек листи, прирачник за безбедносен надзор и прирачник за сертификација. Одржани се два координативни состанока со извршните директори и кординаторот за сертификација на M-NAV АД Скопје.

Во рамките на процесот на сертификација, остварена е посета на давателот на воздухопловна навигација на Република Бугарија. Размените се искуства, документација и процедури користени во процесот на сертификација во Република Бугарија и особено внимание се посвети на имплементација на ситемите за управување со безбедноста.

Исто така, се учествуваше во Проектот за градење на капацитетот на НСА кој се одвиваше во рамките на ИСИС Проектот за имплементација на Единственото европско небо во земјите на Југоисточна Европа. Проектот имаше за цел, земјите кои учествуваат во проектот да бидат способни да основаат НСА, кое ќе биде одржливо, функционално и исполнето со персонал и да биде способно да го тренира својот персонал во иднина. Крајната цел на овој проект е да се произведе Прирачник за НСА со сите релевантни информации за законодавството и неговите услови (регулаторна и организациона рамка) за сертификација на давателот на услуги во воздухопловната навигација и аудитање,

сите релевантни материјали со насоки, прашалници и форми кои НСА ќе ги користи односно целта на проектот е формирање на силно и функционално НСА.

ДОДАТОК 1

List of personnel subject to issuance of licences by the Civil Aviation Agency of the RM

No.	Category		No. of valid licences	No. of non-valid licences	Total
1	<i>Pilots Airplane</i>	ATPL	33	21	54
		MPL	/	/	/
		CPL	44	65	109
		PPL	24	83	107
2	<i>Helicopter</i>	ATPL	/	/	/
		MPL	/	6	6
		CPL	7	6	13
		PPL	2	/	2
3	<i>Ultralight Pilot Licence</i>		13	/	13
4	<i>Glider Pilot Licence</i>		23	57	80
5	<i>Free Balloon Pilot Licence</i>		1	/	1
6	<i>Hanggliders Pilot Licence</i>		88	35	123
7	<i>Parachutist Licence</i>		15	95	110
8	<i>Cabin Attendant Licence</i>		/	/	/
9	<i>Aircraft Maintenance Mechanic Technician Lic</i>		73	50	123

10	<i>Aeronautical Engineer Licence for engineering Tasks</i>	13	4	17
11	<i>Air Traffic Controller Licence</i>	91	44	135
12	<i>Assistant Air Traffic Controller Licence</i>	26	22	48
13	<i>Student Air Traffic Controller Licence</i>	2	/	2
14	<i>MET Personnel Licence</i>	22	5	27
15	<i>ATC Engineer Technician Personnel Licence</i>	39	9	48
16	<i>Aeronautical information services certificate</i>	28	/	28
17	<i>Licence for ground handling services (aircraft, passengers, baggage, mail and cargo)</i>	195	215	410
18	<i>Licence for fire fighting aircraft and airport Protection</i>	75	31	106
19	<i>Licence for oil and fuel aircraft supplier</i>	17	25	42
20	Total	831	767	1598

ДОДАТОК 2

**Организации на кои Агенцијата за цивилно воздухопловство
има издадено Уверение за работа
(APPROVAL CERTIFICATE)**

**FTO Flight Training Organization
Организација за обука по летање за стекнување пилотски дозволи и
овластувања**

Број на Уверение Certificate No.	Име на организацијата Name of the organization	Овластување за обука за FTO за FTO is authorized for training for	Важност на Уверението Certificate validity	Стандард Standard
FTO - 01	DAU Skopje Air –Skopje	PPL	15.04.2008-15.04.2009	JAR-FCL 1

**R/F Register Facility
Регистрација на установи / школи само за обука за PPL (A)**

Број на Уверение Certificate No.	Име на организацијата Name of the organization	Овластување за обука за R/F за R/F is authorized for training for	Важност на Уверението Certificate validity	Стандард Standard
RF - 01	AK Done Bozinov – Kumanovo	PPL	28.09.2009-28.09.2011	JAR-FCL 1
RF - 02	AK Skopje – Skopje	PPL	28.10.2008-28.10.2010	JAR-FCL 1

RF - 03	AK Stip – Stip		PPL	15.07.2009- 15.07.2010	JAR-FCL 1
RF - 04	DOOEL Bonier – Kumanovo		PPL	28.09.2009- 28.09.2011	JAR-FCL 1
RF - 05	AK Mirko Todorovski – Bitola		PPL	29.09.2008- 29.09.2010	JAR-FCL 1
RF – 06	AK Prilep – Prilep		PPL	03.12.2007 03.12.2008	– JAR-FCL 1

TC – Training Center

Школски центар за обука на воздухопловен персонал

Број на Уверение Certificate No.	Име на организацијата Name of the organization	Овластување за обука за TC for TC is authorized for training for	Важност на Уверението Certificate validity	Стандард Standard
TC - 01	AK Done Bozinov - Kumanovo	glider pilots and parachutists	13.08.2007- 13.08.2009	ICAO
TC - 02	AK Skopje - Skopje	glider pilots and parachutists	13.08.2007- 13.08.2009	ICAO
TC - 03	AK Stip – Stip	glider pilots	13.08.2007- 13.08.2009	ICAO
TC - 04	AK Mirko Todorovski – Bitola	glider pilots	13.08.2007- 13.08.2009	ICAO
TC – 05	MAT – Skopje	cabin Crew	09.01.2008- 09.01.2011	ICAO

PG – Paraglider Pilots Training Center

Школски центар за обука на пилоти на параглајдери

Број на Уверение	Име на организацијата Name of the	Овластување за	Важност на Уверението	Стандард Standard
------------------	-----------------------------------	----------------	-----------------------	-------------------

Certificate No.	organization	обука за PG for PG is authorized for training for	Certificate validity	
PG - 01	PK Vertigo - Skopje	Paraglider pilots	15.07.2009- 15.07.2010	ICAO
PG - 02	PK Ljuboten – Tetovo	Paraglider pilots	04.12.2007- 04.12.2008	ICAO
PG - 03	PK Delta – Prilep	Paraglider & Hang Glider pilots	15.07.2009- 15.07.2010	ICAO
PG – 04	KLL Delta-klub - Prilep	Paraglider & Hang Glider pilots	10.03.2008– 10.03.2009	ICAO

UL– Ultralight Pilots Training Center
Школски центар за обука на пилоти на ултралесни летала

Број на Уверение Certificate No.	Име на организацијата Name of the organization	Овластување за обука за UL for UL is authorized for training for	Важност на Уверението Certificate validity	Стандард Standard
UL - 01	KUL Metamorfoza Skopje	- Ultralight pilot	07.03.2008- 07.03.2009	ICAO
UL - 02	COUL Vinger tim Skopje	- Ultralight pilot	09.03.2009- 09.03.2010	ICAO

ДОДАТОК 3

Донесени подзаконски акти во 2009 година

1. Правилник за формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање и одземање на службената легитимација на воздухопловниот инспектор, “Сл весник на РМ” бр. 23/09.

2. Правилник за траењето на непрекинатата работа, траењето на смените и должините на дневниот одмор на контролорите на летање и на помошникот на контролорот на летање, “Сл весник на РМ” бр. 23/09.

3. Правилник за дополнување на правилникот за стручно оспособување, проверки, дозволи, и овластувања на пилоти на авиони, “Сл весник на РМ” бр.39/09.

4. Правилник за постапки, процедури и минимум услови за безбедно полетување и слетување на воздухопловите, “Сл весник на РМ” бр. 43/09.

5. Правилник за изменување и дополнување на правилникот за критериумите за овластување на лица за испитувачи во листата на воздухопловни стручњаци, “Сл весник на РМ” бр. 45/09.

6. Правилник за начинот на одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов, изработка на техничко-технолошка документација за одржувањето и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење, како и формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за исполнување на условите за одржување на воздухоплови, “Сл весник на РМ 61/09.

7. Правилник за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на персоналот за поставување, одржување, контрола и мониторинг на техничките средства, уредите и опремата за давање на услуги на воздухопловна навигација, „Сл весник на РМ” бр.73/09.

8. Правилник за начинот на вршење на превоз за сопствени потреби, како и посебните услови во однос на воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење, „Сл весник на РМ” бр.90/09.

9. Уредба за изменување и дополнување на уредбата за начинот на давање на услугите на воздухопловна навигација, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходно за безбедно и уредно работење, “Сл весник на РМ“ 117/09.

10. Правилник за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на пилоти на хеликоптери, „Сл весник на РМ“ бр.121/09.

11. Правилник за посебните услови за планирање, проектирање, изградба, и реконструкција на аеродром, “Сл весник на РМ” бр. 143/09.

12. Национална Програма за обука за обезбедување од дејствија на незаконско постапување на Република Македонија, 24.11.2009година.

Appendix A ABBREVIATIONS

AGA	Aerodromes and Ground Aids
AIG	Aircraft Accident and Incident Investigation
AIR	Airworthiness of Aircraft
AIS	Aeronautical Information Services
AMO	Approved Maintenance Organisation
ANS	Air Navigation Services
AOC	Air Operator Certificate
ATC	Air Traffic Control
ATM	Air Traffic Management
ATPL	Air Transport Pilot License
ATS	Air Traffic Service
CAA	Civil Aviation Authority or an appropriate State Aviation Regulatory Body
CAT	Commercial Air Transport
CNS	Communication, Navigation and Surveillance
CoA	Certificate of Airworthiness
CPL	Commercial Pilot License
DGCA	Director General of Civil Aviation
EASA	European Aviation Safety Agency
EC	European Commission
ECAC	European Civil Aviation Conference
ESARR	Eurocontrol Safety Regulatory Requirement
FTE	Full Time Equivalent
FTO	Flying Training Organisations
ICAO	International Civil Aviation Organisation
JAA	Joint Aviation Authorities
MTOM	Maximum certified Take-Off Mass
MET	Meteorological services for air navigation
MPL	Multi-crew Pilot License
NCAA	National Civil Aviation Authority
OPS	Aircraft Operations
PEL	Personnel Licensing
POA	Production Organisation Approval
PPL	Private Pilot License
RF	Registered Facility
SAR	Search And Rescue
SARPS	Standards and Recommended Practices
STD	Synthetic Training Devices
TRTO	Type Rating Training Organisation

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ И АКРОНИМИ

ANSP	Давател на услуги на воздухопловна навигација
АЦВ	Агенција за цивилно воздухопловство
ATM	Управување со воздушниот сообраќај
ANS	Услуги на воздухопловна навигација
COM	Комуникации
ECIP	Европска програма за конвергенција и имплементација
AIS	Услуги на давање на воздухопловни информации
FIR	Flight Information Region
EASA	Европска агенција за воздухопловна безбедност
ECAC	Европската конференција за цивилно воздухопловство
EK	Европска Комисија
EY	Европска унија
EUROCONTROL	Европска организација за безбедност на воздушната пловидба
ICAO	Меѓународна организација за цивилно воздухопловство
ICAO AVSEC	Програма за проценка на незаконско постапување
ICAO USOAP	Универзалната програма за надзор на безбедноста
IATA	Меѓународна асоцијација на редовни авиопревозници
IACA	Меѓународна асоцијација на чартер авиопревозници
JAA	Здружени воздухопловни власти
ЈИЕ	Југоисточна Европа
ЈПАУ	Јавно претпријатие за аеродромски услуги „Македонија“
МТВ	Министерство за транспорт и врски
СКЛ	Сектор на Контрола на летање
ЈПАУ	Јавно претпријатие за аеродромски услуги